

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
АДМІНІСТРАТИВНА КОЛЕГІЯ ХАРКІВСЬКОГО ОБЛАСНОГО
ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ
РЕКОМЕНДАЦІЇ

від 17.12.2019 № 66-рп/к

ТОВАРИСТВУ З ОБМЕЖЕНОЮ
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ КОМЕРЦІЙНО-
ВИРОБНИЧІЙ ФІРМИ «РОМА»

*64107, Харківська область, Первомайський
район, місто Первомайський,
вулиця Шевченка, 24*

Щодо припинення дій, які містять
ознаки порушення законодавства
про захист економічної конкуренції

В ході дослідження ринку послуг із зберігання зерна в межах Харківської області, на підставі подання третього відділу досліджень і розслідувань від 04.02.2019 № 46 за ознаками вчинення ТОВАРИСТВОМ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ КОМЕРЦІЙНО-ВИРОБНИЧА ФІРМА «РОМА» (надалі – ТОВ КВФ «РОМА») порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 частини другої статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку шляхом застосування різних цін до рівнозначних угод з суб'єктами господарювання без об'єктивно виправданих на те причин, адміністративною колегією Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України прийнято розпорядження від 05.02.2019 № 24-рп/к про початок розгляду справи № 3/02-21-19 (надалі - справа).

Дії ТОВ КВФ «РОМА» полягають у встановленні різної вартості послуги із відвантаження зерна, яка входить до комплексу послуг із зберігання зерна, що надаються вторинним покладавцям.

В результаті збирання і аналізу доказів, з'ясування дійсних обставин справи встановлено наступне.

ТОВ КВФ «РОМА» (ідентифікаційний код юридичної особи – 23325414), місцезнаходження: 64107, Харківська область, Первомайський район, місто Первомайський, вулиця Шевченка, 24), зареєстроване Первомайською районною державною адміністрацією Харківської області

03.07.2017 № 1 478 107 0051 000018.

Одним із видів діяльності ТОВ КВФ «РОМА» є складське господарство (код за КВЕД 52.10).

Отже, у розумінні абзацу дванадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ТОВ КВФ «РОМА» є суб'єктом господарювання.

Діяльність суб'єктів господарювання на ринку послуг із зберігання зерна регулюється, зокрема, Законом України «Про зерно та ринок зерна в Україні».

Згідно із статтею 24 Закону України «Про зерно та ринок зерна в Україні» зерно підлягає зберіганню у зернових складах.

Відповідно до статті 7 Закону України «Про зерно та ринок зерна в Україні» суб'єктами зберігання зерна є: зернові склади (елеватори, хлібні бази, хлібоприймальні, борошномельні і комбікормові підприємства), суб'єкти виробництва зерна, які зберігають його у власних або орендованих зерноскладах, та інші суб'єкти господарювання, які беруть участь у процесі зберігання зерна.

Зерновий склад – це суб'єкт підприємництва, що є власником зерносклада і надає фізичним та юридичним особам послуги із зберігання зерна з видачею складських документів на зерно та в передбаченому законом порядку отримав право на здійснення такої діяльності шляхом участі в Гарантійному фонді виконання зобов'язань за складськими документами на зерно.

Статтею 25 Закону України «Про зерно та ринок зерна в Україні» передбачено, що зерновий склад є складом загального користування і зобов'язаний приймати на зберігання зерно від будь-якої особи.

Споживачами послуг зернових складів є суб'єкти господарювання, які уклали договори складського зберігання зерна із зерновим складом та користуються послугами зернового складу.

З метою визначення монопольного (домінуючого) становища застосовано Методику визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затверджену розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р та зареєстровану в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605 (надалі – Методика), з урахуванням пункту 2.2. Методики, встановлено наступне.

Об'єктами аналізу є:

- ТОВ КВФ «РОМА» - суб'єкт господарювання, який надає комплекс послуг із зберігання зерна, що отримують вторинні покладавці;
- комплекс послуг із зберігання зерна, що надаються вторинним покладавцям.

Згідно з Методикою товарні межі ринку визначаються шляхом

формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

Зберігання зерна – комплекс заходів, які включають приймання, доробку, зберігання та відвантаження зерна.

Споживачами комплексу послуг зернового складу є суб'єкти господарювання, які здійснюють вирощування зернових, зернобобових, олійних та інших культур та везуть його на зберігання на найближчий зерновий склад (первинні поклажодавці) та/або суб'єкти господарювання, які придбають зерно у первинних поклажодавців для його подальшої реалізації, отримуючи комплекс послуг із зберігання зерна на зерновому складі (вторинні поклажодавці).

Отже, послугами із зберігання зерна, що надаються ТОВ КВФ «РОМА», користується дві категорії споживачів: первинні поклажодавці – суб'єкти господарювання, які завозять зерно на зерновий склад та вторинні поклажодавці – покупці зерна, в тому числі зернотрейдери.

Первинним поклажодавцям зазвичай надається комплекс послуг із зберігання зерна, які необхідні до моменту продажу зерна, це послуги приймання, первинної доробки (очистка і сушіння), зберігання зерна.

Вторинним поклажодавцям надається комплекс послуг із зберігання зерна, які необхідні до моменту відвантаження зерна, це послуги зберігання зерна, відвантаження зерна на автомобільний або залізничний транспорт.

Таким чином, в процесі визначення товарних меж ринку послуг із зберігання зерна сформовано дві групи товарів:

- комплекс послуг із зберігання зерна, які надаються первинним поклажодавцям зерна, до них відносяться, зокрема: приймання, первинна доробка (очистка і сушіння), зберігання зерна, тобто послуги, які надаються до моменту продажу зерна, яке знаходиться на зерновому складі;

- комплекс послуг із зберігання зерна, які надаються вторинним поклажодавцям, зокрема: зберігання зерна, відвантаження зерна на автомобільний або залізничний транспорт, тобто послуги, які надаються до моменту його відвантаження із зернового складу.

Ринок послуг із зберігання зерна, які надаються первинним поклажодавцям, є конкурентним. Зокрема, на території Первомайського району Харківської області здійснюють діяльність із зберігання зерна: ТОВ «ГУТЯНСЬКИЙ ЕЛЕВАТОР» та ТОВ «ЛИХАЧОВСЬКИЙ ЕЛЕВАТОР», на території суміжних районів діє близько 10 суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність на ринку послуг із зберігання зерна, що надаються первинним поклажодавцям. Тобто, первинні поклажодавці мають змогу обирати між кількома надавачами послуг із зберігання зерна.

В свою чергу, вторинні поклажодавці, які зберігають зерно на зерновому

складі і мають намір відвантажити зерно, можуть отримати цю послугу лише на тому зерновому складі, де зберігається зерно. Отримання вторинними покладавцями комплексу послуг із зберігання зерна, зокрема з відвантаження зерна, в іншому місці є неможливим.

Отже, товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище ТОВ КВФ «РОМА», є комплекс послуг із зберігання зерна, що надаються вторинним покладавцям. Покладавці не можуть перейти від споживання даної послуги до споживання іншої, отже, замінників даній послугі немає.

Таким чином, товарними межами ринку є комплекс послуг із зберігання зерна, що надаються вторинним покладавцям.

Територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом встановлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належить до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним.

ТОВ КВФ «РОМА» надає комплекс послуг із зберігання зерна, що отримують вторинні покладавці, в межах території власного зернового складу, який розташований в населеному пункті міста Первомайський Харківської області.

Придбання вторинними покладавцями комплексу послуг із зберігання зерна поза межами зернового складу є неможливим.

Отже, територіальними межами ринку послуг із зберігання зерна, які надаються вторинним покладавцям, є території зернового складу ТОВ КВФ «РОМА», який розташований в населеному пункті міста Первомайський Харківської області.

Відповідно до Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок із сталою структурою.

Часовими межами ринку послуг із зберігання зерна, які отримують вторинні покладавці, визначено 2016-2018 роки та січень-листопад 2019 року.

В зазначений період структура вказаного ринку не змінювалась.

Відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку якщо, зокрема, на цьому ринку у нього немає жодного конкурента.

Отже, відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ТОВ КВФ «РОМА» має ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринку послуг із зберігання зерна, що надаються вторинним покладавцям, в межах території власного зернового складу, який

розташований в населеному пункті міста Первомайський Харківської області.

Відповідно до частини другої статті 24 Закону України «Про зерно та ринок зерна в Україні» власники зерна мають право укладати договори складського зберігання зерна на зберігання зерна у зернових складах з отриманням складських документів на зерно, а також зберігати зерно у власних зерносховищах.

Статтею 26 Закону України «Про зерно та ринок зерна в Україні» передбачено, що за договором складського зберігання зерна зерновий склад зобов'язується за плату зберігати зерно, що передане йому суб'єктом ринку зерна. Договір складського зберігання зерна є публічним договором, типова форма якого затверджується Кабінетом Міністрів України.

В ході розгляду Справи встановлено, що ТОВ КВФ «РОМА» надає послуги із зберігання зерна на підставі укладених із споживачами договорів складського зберігання зерна.

Аналізом договорів складського зберігання зерна, укладених ТОВ «КВФ «РОМА» із суб'єктами господарювання-вторинними покладавцями за 2016/2017, 2017/2018 маркетингові роки, встановлено, що вони містять різні умови щодо оплати послуг для суб'єктів господарювання-вторинних покладавців.

Згідно з інформацією, наданою ТОВ КВФ «РОМА» листом від 25.02.2019 № ИСР-725-25-02-2019 (вх. від 27.02.2019 з 1557) встановлено, що протягом 2016/2017 та 2017/2018 маркетингових років послуги із зберігання зерна, зокрема із відвантаження зерна у вихідні дні, надавалися наступним суб'єктам господарювання-вторинним покладавцям: ТОВАРИСТВУ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ЄВРОПА-ТРАНС-ЛТД» (надалі – ТОВ «ЄВРОПА-ТРАНС-ЛТД») та ТОВАРИСТВУ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «КОФКО АГРІ РЕСОРСІЗ УКРАЇНА» (надалі – ТОВ «КОФКО АГРІ РЕСОРСІЗ УКРАЇНА»).

Послуги із зберігання зерна ТОВ КВФ «РОМА» надаються ТОВ «ЄВРОПА-ТРАНС-ЛТД» на підставі договору від 25.08.2016 № 11-3/ЗБ/2016.

Пунктом 6.6 Договору встановлено, що за письмовою заявою покладавця та за умови наявності технічної можливості, зерновий склад проводить відвантаження зерна у святкові, неробочі та вихідні дні, при цьому покладавець оплачує послуги зернового складу з відвантаження за подвійним тарифом.

В той же час, ТОВ КВФ «РОМА» уклало з ТОВ «ЄВРОПА-ТРАНС ЛТД» додаткову угоду до цього договору від 15.09.2016, пункт 6.6 якої викладений у наступній редакції: «за письмовою заявою Покладавця та за умови наявності технічної можливості, Зерновий склад проводить відвантаження зерна у святкові, неробочі та вихідні дні, при цьому Покладавець оплачує послуги зернового складу з відвантаження за

полуторним тарифом».

При цьому тариф, що застосовувався для послуг з відвантаження зерна у вихідні дні для ТОВ «ЄВРОПА-ТРАНС-ЛТД» склав 154,44 грн., при тарифі на послуги із відвантаження у робочі дні 102,96 грн.

Послуги із зберігання зерна ТОВ КВФ «РОМА» надаються ТОВ «КОФКО АГРІ РЕСОРСІЗ УКРАЇНА» на підставі договору від 21.11.2017 № 02-3/ЗБ/2017.

Пунктом 6.6 Договору встановлено, що за письмовою заявою покладавця та за умови наявності технічної можливості, зерновий склад проводить відвантаження зерна у святкові, неробочі та вихідні дні, при цьому покладавець оплачує послуги зернового складу з відвантаження за подвійним тарифом.

При цьому, ТОВ КВФ «РОМА» листом від 25.02.2019 № ИСР-725-25-02-2019 (вх. від 27.02.2019 з 1557) повідомило, що на послуги із вантаження зерна у вихідні дні для ТОВ «КОФКО АГРІ РЕСОРСІЗ УКРАЇНА» застосовувався тариф 102,96 грн., тобто тариф, затверджений ТОВ КВФ «РОМА» для послуг із відвантаження у робочі дні.

Отже, ТОВ КВФ «РОМА» в договорах на послуги із зберігання зерна, що надаються суб'єктам господарювання-вторинним покладавцям, встановлено різні умови щодо оплати послуг із відвантаження зерна у вихідні дні.

Такі дії ТОВ КВФ «РОМА» були б неможливі за умов існування значної конкуренції на ринку комплексу послуг із зберігання зерна, що надаються вторинним покладавцям, адже в такому випадку споживачі мали б можливість обирати між кількома виконавцями, і у разі ущемлення їх інтересів могли б обрати іншого виконавця таких послуг.

За відсутності конкуренції на ринку комплексу послуг із зберігання зерна, що надаються вторинним покладавцям, споживачі не мають альтернативних джерел придбання зазначених послуг.

Враховуючи вищенаведене, дії ТОВ КВФ «РОМА», які полягають у встановленні різних умов щодо оплати послуги із зберігання зерна, зокрема із відвантаження зерна у святкові та вихідні дні, яка входить до комплексу послуг із зберігання зерна, що надаються вторинним покладавцям, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 частини другої статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку шляхом застосування різних умов до рівнозначних угод з суб'єктами господарювання без об'єктивно виправданих на те причин.

Дії ТОВ КВФ «РОМА» по встановленню різних умов щодо оплати послуги із зберігання зерна, зокрема із відвантаження зерна у святкові та вихідні дні, яка входить до комплексу послуг із зберігання зерна, не призвели

до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдали значних збитків окремим особам чи суспільству.

Враховуючи викладене, керуючись статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», адміністративна колегія Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає ТОВАРИСТВУ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ КОМЕРЦІЙНО-ВИРОБНИЧА ФІРМА «РОМА» (ідентифікаційний код юридичної особи – 23325414) такі

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Припинити дії, які полягають у встановленні різних умов щодо оплати послуги із відвантаження зерна, зокрема із відвантаження зерна у святкові та вихідні дні, яка входить до комплексу послуг із зберігання зерна, що надаються вторинним покладавцям, та містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 частини другої статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку шляхом застосування різних умов до рівнозначних угод з суб'єктами господарювання без об'єктивно виправданих на те причин, а також усунути причини виникнення цього порушення і умов, що йому сприяють.

Про виконання рекомендацій повідомити Харківське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України **в 1-місячний термін** з дня отримання рекомендацій.

Звертаємо увагу, що згідно з частиною другою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду особами, яким вони надані.

Крім того, відповідно до частини третьої статті 46 вищезазначеного Закону, за умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, провадження у справі закривається.

Голова колегії

Приймак Є.Б.

Члени колегії

Бугаєв А.М.

Трегубець Н.О.

Аврамова С.П.

Неймирок Ю.О.

Тевелєва Ю.В.